

	ПСИХОЛОГІЯ ЕМОЦІЙ
	<p>Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) Освітньо-професійна програма: 052 «Політологія» Курс навчання: 2, семестр 2 Кількість кредитів: 4, 120 годин Мова викладання: українська Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 35, щотижнево за розкладом</p>

СИЛАБУС

Викладач:	доктор психологічних наук, професор Кононенко Оксана Іванівна, викладач Полещук Лілія Василівна
Кафедра:	Соціальної психології
Контактна інформація:	o.kononenko@onu.edu.ua l.poleshchuk@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через вказаний E-mail та очні зустрічі на консультаціях.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальну дисципліну включено до переліку вибіркових освітніх компонентів освітньо-професійної програми (ОПП) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія». Код дисципліни в ОПП «Політологія» ВБ 5.2. Дисципліна викладається у формі лекцій (20 год.) та практичних (20 год.), організації самостійної роботи студентів (80 год.).

Мета формування основних уявлень про емоційні процеси людини; ознайомлення з історією розвитку уявлень про емоції в психології, основними поняттями, теоріями і напрямками досліджень в цих областях; формування навичок психологічного аналізу емоційної регуляції поведінки і діяльності.

Основними завданнями дисципліни є: сформувати у студентів уявлення про основні теоретичні підходи, концепції і напрями у вивченні психології емоцій, про сфери застосування і використання наявних наукових знань з практики; сформувати систему основних понять цієї області психології; розкрити основні тенденції розвитку цих областей психології на сучасному етапі; показати можливість використання отриманих знань в науково дослідній і практичній роботі.

Пререквізити: опанування таких дисциплін, як Психологія.

Постреквізити: навчальні дисципліни – Психологія мас, Соціальна психологія.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Результати навчання	Завдання
Емоції і почуття.	Розуміти значення емоції для життєдіяльності організму і задоволення потреб суб'єкта, регуляторну суть емоції. Знати й розуміти зв'язок емоції з потребностно-мотиваційною сферою; зв'язок емоції з пізнавальними процесами і відносною самостійністю їх функціонування. Знати складну структуру емоційного явища. Вміти характеризувати специфіку психічного відображення на рівні емоції і почуттів. Розумітися в поняттях переживання (суб'єктивний та безпосередній характер переживання), емоції як відображення відношення людини до дійсності.	Питання, реферативні роботи.
Теорії емоцій.	Знати, розуміти та давати характеристику основним теоріям емоцій: Інтелектуалістична теорія про узгодженість і розузгодженість представлень як про причину емоції (Н. Герbart); Сучасний когнітивний підхід до аналізу емоції як до наслідку когнітивної інтерпретації людиною явища дійсності; Сенсуалістичний підхід до емоцій як до особі модальності відчуттів (В. Вундт); Тривимірна теорія почуттів В. Вундта; Еволюційно-біологічна теорія емоції Ч. Дарвіна, Периферична теорія емоції У. Джемса і м. Ланге, Теорія глибинної психології, що зв'язує емоції з проявом закладених в людині інстинктивних потягів. Розуміти ідею зв'язку емоції з інстинктами і інволюції емоції у людини; протиставлення рудиментарним емоціям вищих людських почуттів. Бути обізнаним в основних положеннях Парадокса Джемса про послідовність емоційних переживань і їх вісцелярних і рухових компонентів. Розуміти критику периферичної теорії в психології і фізіології. Знати поведінкові концепції емоції як функції підкріплення-непідкріплення, умовні емоції і згасання емоцій.	Питання, реферативні роботи
Експериментальне вивчення емоцій	Знати про досліди Ч. Шеррінгтона для доказу центрально-нервового механізму емоції. Знати й розуміти аргументи У. Кеннона проти теорії Джемса-Ланге і його концепцію про роль взаємодії кортикальних і субкортикальних (таламичних) центрів. Знати й давати характеристику теоріям: Активаційна теорія емоції Д. Линдсли; функції гіпоталамуса і ретикулярної формації	Питання, презентації

	<p>в емоційній поведінці; Гіпоталамічна теорія емоції Э. Гельгорна; Лімбічна теорія ПейПса-Мак-Ліна (круг "Пейпса"); Теорія емоції П.К. Анохіна; Інформаційна теорія емоції П.В. Симонова. Дані електрофізіологічних досліджень емоційних станів (досліди Олдса, Дельгадо). Розуміти значення центральних теорій для психологічного дослідження емоцій. Знати вчення І.П. Павлова про фізіологічний субстрат емоцій і почуттів. Розумітися в зовнішніх емоційних проявах. Вміти робити діагностику емоційних станів по мові. Знати вегетативні реакції при емоціях, активно-оборонні і пасивно-оборонні емоційні реакції і їх зв'язок з симпатичними і парасимпатичними відділами вегетативної нервової системи, біохімічні зрушення при емоційних реакціях, вивчення ЕЕГ-корелятивів емоції. Розуміти психологічні і психофізіологічні показники емоційних реакцій. Знати дослідження індивідуальних відмінностей емоційних реакцій.</p>	
<p>Почуття і особистість</p>	<p>Знати й розуміти поняття почуття як продукт специфічного узагальнення емоцій у формі конкретного або абстрактного образу їх об'єкту, відносно константний характер почуттів; їх предметну віднесеність. Давати характеристику співвідношення емоцій і почуттів; явищу полярності і амбівалентності. Розуміти актуальний і інактуальний характер почуттів; явище адаптації почуттів; вікову динаміку почуттів. Знати теорію дисоціації почуттів Т. Рибо. Розуміти класифікацію почуттів за їх засадами стійкості і рівню узагальненості об'єкту. Знати й розуміти інтелектуальні, естетичні і моральні почуття, пристрасті як предметне узагальнення гострих емоційних переживань.</p>	<p>Питання, реферативні роботи</p>
<p>Стрес і особистість.</p>	<p>Знати і давати характеристику поняттям стрес, стресові ситуації і стресори. Розуміти біологічний і психологічний аспекти вивчення стресу. Розуміти поняття загального адаптаційного синдрому (М. Сельє) як механізму біологічного стресу. Знати про емоційний стрес, класифікацію стресів за критерієм впливу стресорів на окремі складові психофізіологічних механізмів регуляції поведінки. Розуміти ефекти впливу емоційного стресу на</p>	<p>Питання, презентації</p>

	діяльність. Знати й розуміти хронічні стресові ситуації, стрес і фрустрацію, психосоматичні ефекти емоційного стресу. Розуміти поняття про індивідуальний реактивний стереотип. Впроваджувати в практику заходи, що підвищують толерантність до стресу. Вміти надавати психологічна характеристику тривоги як процесу, стану, властивості особистості.	
Афекти і особистість	Розуміти, що афекти - несподівано виникаючі емоційні процеси; що їх гальмує, дезорганізуючу функцію афектів. Розуміти вплив афектів на регуляцію наступної діяльності за допомогою афективних слідів. Знати афективні комплекси, фіксація на впливі афектогенної ситуації. Розуміти вираження афекту в тенденціях нав'язливості і гальмування. Знати й давати характеристику методам дослідження афективних слідів: асоціативний експеримент К. Юнга; методика зв'язаних моторних реакції (Лурія А.Р.). Знати й розуміти взаємовплив афекту і свідомості, безпосередня неусвідомлювана афектів і афективних слідів. Розуміти роль ретроспективного усвідомлення афектогенних ситуації і стани в подоланні афектів, явище афективного зараження.	Питання, есеї
Настрої та прояв емоцій	Знати й розуміти поняття емоції, особливості зовнішнього вираження емоцій, суспільно-історичну природу їх прояву. Розуміти співвідношення емоцій, потреб і мотивів. Знати й давати характеристику гедоністичній теорії емоцій. Знати функції емоцій в регулюванні складномотивованої діяльності. Вміти бачити взаємозв'язок емоції і свідомості, усвідомленість емоційних переживань, здатність емоцій до узагальнення і комунікації, співпереживання. Знати описову класифікація емоцій. Знати характеристику настроїв. Розуміти хронічний характер емоційних станів, двоякий зв'язок емоцій і настрою, роль настроїв в усвідомленні мотиваційної сфери особистості.	Питання, есеї
Емоційний інтелект (ЕІ) як предмет психологічних досліджень	Розуміти загальне визначення поняття "емоційний інтелект". Знати підходи до його концептуалізації (як системи здібностей, диспозиційних властивостей особистості, емоційних компетентностей, особистісних "досягнень" та як інтегральної ознаки особистісної ідентичності). Вміти розрізнати	Питання, практичні завдання

	<p>IQ (intelligence quotient), що демонструє рівень інтелектуального розвитку людини, який формується разом з набуттям людиною базових знань і залишається практично незмінним протягом наступного життя, і EI (показник емоційного інтелекту), який може зрости протягом всього життя.</p>	
<p>Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у психології</p>	<p>Знати про основні шляхи розвитку емоційного інтелекту у зарубіжній психології. Знати ідентифікацію соціального інтелекту у працях Е. Торндайка, Теорію множинності проявів інтелекту Х. Гарднера, Триархічна теорію інтелекту Р. Стернберга. Розуміти внесок праці Х. Гарднера “Frames of Mind” (1983) у питання множинності виявлення інтелекту. Знати особливості підвидів інтелекту: 1) вербальний 2) логікоматематичний 3) просторовий 4) кінестетичний 5) музичний 6) емоційний. Розуміти ідентифікація феномену емоційного інтелекту як предмету психологічних досліджень. Знати основні шляхи популяризації феномену емоційного інтелекту у сучасному світі.</p>	<p>Питання, реферативні роботи</p>
<p>Моделі емоційного інтелекту</p>	<p>Знати й розуміти концептуалізацію феномену емоційний інтелект як системи вроджених здібностей. Знати структуру емоційного інтелекту у моделі Дж. Мейєра та П. Селовея, компоненти моделі: 1) розрізнення, сприйняття та вираження емоцій (здатність ідентифікувати емоції за виразом обличчя, тоном голосу, мовою тіла; здатність стежити за власними почуттями в реальному часі й розуміти їх; емоційна грамотність); 2) емоційна фасилітація мислення (здатність адекватно використовувати почуття в процесі мислення, розв'язання проблем і прийняття рішення); 3) розуміння емоцій (можливість розв'язувати емоційні проблеми; здатність ідентифікувати та розуміти взаємозв'язок між емоціями, думками і поведінкою); 4) управління емоціями (спроможність взяти на себе відповідальність за власні емоції та почуття щастя; можливість здобути досвід з негативних почуттів і з'ясувати можливості для особистісного зростання). Знати форми прояву емоційного інтелекту у даній моделі. Розуміти принципи теорії емоційного інтелекту Дж. Мейєра та П. Селовея.</p>	<p>Питання, презентації</p>

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовіченко О.В. Психологія ризику особистості: монографія. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2019. – 456с.
2. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 Перевіраних способів вирішення проблем. – К. : Наукова думка, 2001. – 303 с.
3. Міляєва В. Р., Бреус Ю. В. Емоційне здоров'я як складова професійної успішності майбутніх фахівців соціономічних професій // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – 2012. – X (23). – С. 414-422.
4. Савчин М. Здоров'я людини і духовний особистісний і тілесний виміри: монографія. – Дрогобич:ПП «НОСВІТ», 2019. – 232с.
5. Святенко Ю.О. Тренінг особистісного зростання. – К., 2017. – 108с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – ЗАЛІК

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Емоції і почуття.	0 – 8 (реферат, опитування, участь у обговоренні, дискусії)	0 – 8
Теорії емоцій.	0 – 8 (реферат, опитування, участь у обговоренні, дискусії)	0 – 8
Експериментальне вивчення емоцій.	0 – 8 (реферат, опитування, участь у обговоренні, дискусії)	0 – 8
Почуття і особистість.	0 – 8 (презентація, опитування, участь у обговоренні, дискусії)	0 – 8
Стрес і особистість.	0 – 8 (практичне завдання, участь у дискусії)	0 – 8
Афекти і особистість.	0 – 10 (презентація, участь у обговоренні)	0 – 10
Настрої та прояв емоцій.	0 – 10 (презентація, опитування, робота з, участь у дискусії)	0 – 10
Емоційний інтелект (EI) як предмет психологічних досліджень	0 – 10 (презентація, опитування, участь у дискусії)	0 – 10
Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у психології	0 – 10 (реферат, опитування, участь у дискусії)	0 – 10
Моделі емоційного інтелекту	0 – 10 (презентація, опитування, участь у дискусії)	0 – 10
	Всього за практичні заняття	90
	Індивідуальне самостійне завдання	10
	Всього	100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання заліку можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою здобувача до декана.
---	---

Політика щодо академічної доброчесності:	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf . (http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents). У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
Політика щодо відвідування та запізень:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в онлайн формі за графіком, погодженим із викладачем. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати це заняття шляхом написання реферату, есе, відповідей на окремі питання за темою, яку погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.
Мобільні пристрої	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності виконання конкретного завдання .
Поведінка в аудиторії:	Здобувачі беруть активну участь у заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги та взаємодопомоги.